

Sygn. akt XII C 2128/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 kwietnia 2016 roku

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XII Cywilny w składzie następującym:

SSO Hanna Flisikowska

st. sekr. sąd. A. K. (1)

po rozpoznaniu w dniu 24 marca 2016 roku w Poznaniu

sprawy z powództwa małoletniej M. K. reprezentowanej przez przedstawiciela ustawowego (matkę) B. K.

przeciwko (...) S.A. z siedzibą w W.

o zapłatę

1. Zasądza od pozwanego na rzecz małoletniej powódki M. K. kwotę 55.000,00 (pięćdziesiąt pięć tysięcy) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 11.09.2015 roku do dnia zapłaty.
2. Oddala powództwo w pozostałym zakresie.
3. Koszty procesu stosunkowo rozdziela w ten sposób, że obciąża nimi powódkę w 45%, a pozwanego w pozostałych 55%. Na tej podstawie zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 3.111 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Hanna Flisikowska

Sygn. akt XII C 2128/15

UZASADNIENIE

Powódka małoletnia M. K. (1) reprezentowana przez przedstawiciela ustawowego – matkę B. K. wniosła o zasądzenie od pozwanego (...) S.A. kwoty 100 tys. złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 11 września 2015r. do dnia zapłaty oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki zwrotu kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa prawnego . W pozwie wskazano, że małoletnia powódka domaga się od pozwanego zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 §1 k.c. wskutek śmierci jej ojca S. Ś., który w dniu 11 marca 2008r. uległ śmiertelnemu wypadkowi samochodowemu. Wyjaśniono, że odpowiedzialność pozwanego wynika z faktu, iż pojazd, którym kierował sprawca zdarzenia, w dacie wypadku korzystał z ochrony ubezpieczeniowej w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, na podstawie umowy ubezpieczenia zawartej ze stroną pozwaną. W dalszej części uzasadnienia wskazano, że A. K. (2) był ojcem powódki. W dniu śmierci ojca powódka miała 8 lat i opisano szczegółowo więzi łączące z ojcem.

Mając na uwadze powyższe w szczególności ze względu na cierpienie związane z utratą ojca oraz łączącą ich szczególnie bliską więź, powódka oceniła żądaną w pozwie kwotę za odpowiednią. (k. 1- 4)

Pozwany (...) S.A. w odpowiedzi na pozew z 30.11.2015r. wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm prawem przepisanych.

W uzasadnieniu pisma pozwany wskazał, że powództwo powinno zostać oddalone ze względu na powagę rzeczy ugodzonej, gdyż w dniu 30.06.2009 r. została zawarta ugoda pomiędzy (...) SA a pełnomocnikiem reprezentujących uprawnionych. Zgodnie z §2 zawartej ugody wypłacone kwoty wymienione w ugodzie miały całkowicie zaspokoić roszczenia uprawnionych zarówno obecne jak i mogące powstać w przyszłości jako następstwa wypadku z dnia 11.0.2016r. Ponadto uprawnieni zrzekli się wszelkich dalszych roszczeń wynikających z niniejszej szkody. Pozwany zaznaczył, że ugoda korzysta z powagi rzeczy ugodzonej z uwagi na tożsamość stron i przedmiot uregulowania. Pozwany zaznaczył, że bezsporne pomiędzy stronami jest, że w dniu 11 marca 2008r. ojciec powódki A. K. (2) uległ wypadkowi drogowemu, w wyniku którego nastąpił jego zgon. W związku ze zgłoszeniem roszczeń powódki tytułem zadośćuczynienia zostało przeprowadzone postępowanie likwidacyjne, w wyniku którego pozwany odmówił wypłaty świadczenia w związku z zawartą ugodę w dniu 30. 06. 2009r. Wobec tego pozwany zakwestionował zasadę swojej odpowiedzialności wobec powódki z uwagi na brak podstawy prawnej do przyznania zadośćuczynienia za krzywdy w wyniku śmierci poszkodowanego. Pozwany dodał, że wypadek komunikacyjny miał miejsce w 2008 roku , minęło już sporo czasu , który zapewne umniejszyło powódce smutek i żal po stracie ojca, a w okresie żałoby emocje towarzyszące rozstaniu są najsilniejsze. Pozwany podniósł ostatecznie, że ustawodawca wprowadzając ustawą z dnia 30 maja 2008 roku możliwość przyznania od dnia 03 sierpnia 2008 jednorazowego zadośćuczynienia w oparciu o art. 446 §4 k.c. nie miał na celu wyrównania straty członkom najbliższej rodziny , ale pomóc dostosować się do nowej rzeczywistości oraz złagodzić cierpienia wywołane utratą osoby bliskiej .

Na rozprawie 24 marca 2016r. pełnomocnik powódki podtrzymał żądanie pozwu tj. zapłaty 100 tys. zł zadośćuczynienia na rzecz małoletniej powódki z ustawowymi odsetkami od dnia 11.09.2015r. czyli dzień po dniu w którym pozwany odmówił wypłaty zadośćuczynienia. Ponadto wyjaśniono w nawiązaniu do stanowiska pozwanego, że podstawą prawną żądania pozwu jest 448 k.c. w zw. z 24 §1 k.c. , gdyż w chwili zdarzenia nie obowiązywał art. 446§4 k.c. W zakresie ugody zawartej dnia 30.06.2009r. pełnomocnik powódki wyraził pogląd, że została ona zawarta bez zezwolenia sądu opiekuńczego na zawarcie takiej ugody i stanowi to naruszenie art. 101§3 kro. który stanowi, że rodzice bez zezwolenia sądu opiekuńczego nie mogą dokonywać czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu majątkiem dziecka. (k. 51)

Tak ukształtowane stanowiska stron nie uległy już zmianie do końca procesu.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny sprawy:

W dniu 11 marca 2008r. w miejscowości P. , S. Ś. kierujący samochodem marki M., nr. rej. (...) zjechał na przeciwny pas ruchu uderzył w prawidłowo jadącego samochodem ciężarowym marki V. o nr. rej. (...) A. K. (2). W wyniku opisanego zdarzenia A. K. (2) doznał obrażeń w następstwie których zmarł. Postanowieniem Prokuratury Rejonowej z dnia 30 maja 2008r. , sygn. akt (...) umorzono śledztwo w tej sprawie. Pojazd, którym kierowca sprawca wypadku w dacie wypadku korzystał z ochrony ubezpieczeniowej w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych na podstawie umowy ubezpieczenia zawartej ze stroną pozwaną.

Niesporne.

W toku postępowania likwidacyjnego ,tj. 30.06.2009r. została zawarta ugoda pozasądowa tj. pomiędzy ubezpieczycielem (...) S.A. Zespół (...) w P., a małoletnią powódką M. K. reprezentowaną przez adwokata A. Ł.. Ugoda objęła także brata małoletniej powódki tj. M. K. (2). Na podstawie §1 ugody ubezpieczyciel zobowiązał się do zapłaty kwoty 45 tys. złotych tytułem stosownego odszkodowania w związku z wypadkiem z dnia 11 marca 2008r. w wyniku ,którego zmarł ojciec powódki M. K.. Kwota ta zgodnie z ugodą została wypłacona przez ubezpieczyciela. W §2 ugody powódka oświadczyła, że ww. kwota 45 tys. złotych zaspokaja wszelkie roszczenia wynikłe z obecnych jak i mogących wystąpić w przyszłości majątkowych i niemajątkowych szkód będących następstwem wypadku z 11 marca 2008r. Ugoda ta została zawarta bez zgody sądu opiekuńczego , a tym samym jest nieważna w zakresie przekraczającym zakres zwykłego zarządu ,tj. w części wszelkich roszczeń przysługujących małoletniej M. K. względem pozwanego ubezpieczyciela (...) S.A.

(dowód: zeznania przedstawiciela ustawowego powódki B. K.- k. 50, ugoda pozasądowa z 30.06.2009r. – w aktach szkody- k. 26 akt sprawy)

Powódka reprezentowana przez (...) S.A. pismem z dnia 26.08.2015r. zgłosiła ponownie stronie pozwanej roszczenie w kwocie 100.000,00 złotych tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią ojca . Pozwany decyzją z 10.09.2015r. odmówił zadośćuczynienia na rzecz powódki.

(niesporne)

Zmarły A. K. (2) był ojcem małoletniej powódki M. K., która w dacie wypadku miała 8 lat. Córka miała z ojcem bardzo dobre relacje, lubili spędzać czas na wspólnych zabawach. Z chwilą śmierci ojca utraciła jego wsparcie rodzicielskie, opiekuńczość. Po śmierci ojca rówieśnicy powódki drwiły z niej i wyśmiewali mówiąc doń np. „ Ty sieroto” stąd korzystała przez ok. rok z pomocy psychologa szkolnego , 2-3 razy w tygodniu uczęszczając na spotkania. Nie wymagała terapii farmakologicznej. Obecnie 15- letnia powódka wraca myślami za ojcem i tęskni za jego osobą.

(dowód: zeznania przedstawiciela ustawowego – matki powódki B. K.- k.50-51, zeznania świadka W. B. – k. 35-36)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie przywołanych dowodów.

Sąd uznał zeznania przesłuchanej w charakterze strony –przedstawiciela ustawowego powódki B. K. oraz świadka W. B. na zasługujące na opatrzenie ich przymiotem wiarygodności albowiem były wyważone, spójne oraz logiczne , a nadto znajdujące oparcie w wiarygodnym materiale dowodowym sprawy. Niewielkie rozbieżności w ich zeznaniach były nieistotne z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy albowiem dotyczyły osoby matki powódki (np. kwestia czy po śmierci męża związała się na stałym z innym mężczyzną) a nie samej małoletniej powódki M. K. i zgłoszonego przez nią roszczenia zadośćuczynienia pieniężnego.

Sąd przyjął, że dokumenty złożone i zgromadzone w sprawie są prawdziwe i autentyczne. Ich autentyczności oraz prawdziwości treści nie kwestionowała żadna ze stron postępowania, a i Sąd nie znalazł podstaw, by czynić to z urzędu.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo okazało się częściowo zasadne .

W niniejszej sprawie małoletnia powódka M. K. (1) wystąpiła z żądaniem wypłaty zadośćuczynienia w związku z tragiczną śmiercią ojca A. K. (2). W jej ocenie sprawca wypadku w wyniku, którego zginął jej ojciec naruszył jej dobra osobiste w postaci zerwania więzi rodzinnej.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa podnosząc zarzut powagi rzeczy ugodzonej. W ocenie pozwanej zawarcie przez powódkę w dniu 30.06.2009r. ugody sądowej, w której powódka m.in. oświadczyła, że zapłata kwoty określonej w ugodzie reguluje wszystkie roszczenia wynikające z faktu śmierci jej ojca uniemożliwia zasądzenie na jej rzecz dochodzonego roszczenia.

Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że zarzut powagi rzeczy ugodzonej w stosunku do roszczeń powódki nie zasługiwał na uwzględnienie. W dniu podpisania ugody powódka M. K. (1) nie była pełnoletnia. Przy podpisywaniu ugody zarówno ją i jak jej brata M. K. (2) reprezentowała przedstawicielka ustawowa - matka B. K., przy czym bezpośrednio na podstawie udzielonego przez nią pełnomocnictwa reprezentował powódkę fachowy pełnomocnik.

W ocenie Sądu Okręgowego zrzeczenie się przez nią bez słusznych przyczyn znacznej części zagwarantowanych prawem świadczeń, jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego i sprzeczne z prawem, gdyż w dniu zawarcia ugody nie mogła bez zezwolenia sądu opiekuńczego dokonywać czynności przekraczających zwykły zarząd majątkiem dzieci, do którego niewątpliwie zalicza się roszczenia odszkodowawcze, w tym roszczenia o zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych związanych z zerwaniem więzi rodzinnych, które mogło być w tamtym czasie dochodzone

wobec istnienia podstawy prawnej. Czynność materialnoprawna dokonana bez zgody, o której mowa w art. 101 § 3 k.r.o., jest bezwzględnie nieważna, jako sprzeczna z prawem, tj. art. 58 § 1 k.c.

Zatem ugoda w §2 ugody w części dotyczącej powódki M. K. jest sprzeczna z prawem i nieważna, gdyż zagrażała majątkowym interesom dziecka, nie chroniła jej interesów i naruszała szeroko pojęte dobro dziecka.

Sąd Okręgowy w niniejszej sprawie miał obowiązek badania treści ugody pod kontem jej ważności. W takim przypadku zgodnie z treścią art. 223 § 2 k.p.c., nakazującym odpowiednie stosowanie przepisu art. 203 § 4 k.p.c., dopuszczalność zawarcia ugody sądowej podlegała ocenie sądu w przedmiocie czy jej treść jest zgodna z przepisami prawa oraz zasadami współżycia społecznego, a także czy nie narusza usprawiedliwionego interesu osób uprawnionych.

Po szczegółowej analizie tekstu ugody Sąd Okręgowy stwierdził, że ugoda w §2 w części dotyczącej powódki nie wiąże stron, albowiem jest nieważna co otwiera drogę do rozważań na temat zasadności powództwa.

Szerszego wyjaśnienia wymaga to, że ugoda sądowa zawarta w imieniu powódki przez jej przedstawicielkę ustawową - matkę miała charakter przysparzający, ale jednocześnie i rozporządzający, albowiem matka powódki zadecydowała, że przyjmie w imieniu małoletniej odszkodowanie w kwocie 45.000 zł ale jednocześnie w imieniu małoletniej powódki oświadczyła, że zrzeka się wszelkich roszczeń wobec ubezpieczyciela wynikających ze śmierci ich ojca.

Na przyjęcie odszkodowania nie była konieczna zgoda sądu opiekuńczego, gdyż ta czynność miała charakter czynności zachowawczej. Natomiast pozbawienie małoletniej powódki dochodzenia innych roszczeń wynikających z odpowiedzialności za śmierć ojca jest czynnością o charakterze rozporządzającym.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 5 lutego 1999 r. stwierdził: "Czynności dyspozycyjne podejmowane w postępowaniu sądowym przez rodziców w imieniu małoletniego dziecka, takie jak zawarcie ugody w sprawach wykraczających poza bieżącą administrację jego majątkiem, a więc między innymi w sprawie o dział spadku, znoszenie współwłasności, czy w sprawie należnego dziecku odszkodowania należą do kategorii czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu w rozumieniu art. 101 § 3 k.r.o. Akty takie wymagają zatem zezwolenia sądu opiekuńczego. Czynność prawna dokonana przez przedstawiciela ustawowego, w sprawach przekraczających zwykły zarząd, bez zezwolenia sądu opiekuńczego jest nieważna." (III CKN 1202/98, LEX nr 1213617). Jest to czynność bezwzględnie nieważna, jako sprzeczna z art. 58 § 1 k.c. Zezwolenia sądu opiekuńczego nie może zastąpić ocena sądu orzekającego w sprawie majątkowej. Postępowanie o udzielenie zezwolenia odbywa się w trybie postępowania nieprocesowego. U podłoża bowiem przepisu art. 101 § 3 k.r.o. leży dobro małoletniego dziecka i ochrona jego interesów majątkowych (orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 1962 r. 4 CR 578/61 OSNCP 1963 z. 6, poz. 12, postanowienie z dnia 9 września 1997 r. I CKU 13/97 nie publ., czy postanowienie z dnia 27 maja 1998 r. I CKU 181/97 nie publ.; uchwałę całej Izby Cywilnej SN z dnia 24 czerwca 1961 r., 1 CO 16/61, OSNCP 1963, Nr 9, poz. 187; postanowienie SN z dnia 12 grudnia 1997 r., III CKU 92/97 (w:) J. Gudowski, Kodeks rodzinny..., s. 368).

Sąd Okręgowy w pełni podziela to stanowisko. Zawarcie ugody zawierającej zarówno czynności przysparzające jak i rozporządzającym (zrzeczenie się wszelkich roszczeń w imieniu małoletniego dziecka przez ich matkę), należy ocenić, jako czynność przekraczającą zwykły zarząd majątkiem małoletnich w rozumieniu art. 101 § 3 k.r.o. Czynność ta w istocie zagrażała majątkowym interesom małoletniej powódki, gdyż pozbawiała ją m.in. zadośćuczynienia, którego mogli dochodzić od strony pozwanej, gdyż przepis art. 446§4 k.c. obowiązywał już w dacie zawierania ugody.

Dodać także należy, że ugoda z 2009r. objęła swoim zakresem żądanie odszkodowania, a w zakresie zrzeszonym pozostałe żądanie związane ze śmiercią ojca powódki. Tym samym roszczenie to było roszczeniem o naprawienie szkody majątkowej, a nie krzywdy. Zupełnie inne jest ratio legis przepisu art. 446 § 3 k.c. w brzmieniu sprzed nowelizacji i art. 448 w zw. z art. 23 i 24 k.c. Dyspozycja art. 446 § 4 k.c. w dawnym brzmieniu dotyczyła szkód majątkowych po śmierci osoby bliskiej, a art. 448 w zw. z art. 23 i 24 k.c. dotyczy krzywdy powstałej w skutek naruszenia dobra osobistego polegającego na prawie do życia w pełnej rodzinie, a więc krzywdzie wyrządzonej poprzez zerwanie więzi rodzinnych z winy innej osoby. Przy czym przy szkodach majątkowych brało się pod uwagę również te szkody, które powstały poprzez naruszenie dóbr niematerialnych np. osłabienie aktywności życiowej wskutek

długotrwałej reakcji żałoby lub popadnięcia w depresję i obniżenie zdolności zarobkowania, niemożność liczenia na wsparcie rodzica przy opiece nad dziećmi lub osobą chorą i w związku z tym konieczność wynajęcia opiekuna. Nie brało się pod uwagę krzywdy w postaci bólu psychicznego, tęsknoty, pozbawienia prawidłowych wzorców do naśladowania, pozbawienie uczucia miłości, pustkę.

W ocenie Sądu Okręgowego skoro inny jest wymiar tych przepisów nie można mówić o tożsamości roszczeń i powoływaniu się na *exceptio rei transactae* w sprawie niniejszej. W tamtym postępowaniu nie dochodono zadośćuczynienia. Uprzedzając dalsze rozważania Sąd Okręgowy podnosi, że przy ustalaniu stosownego zadośćuczynienia wziął pod uwagę ubocznie i tylko dodatkowo fakt wypłacenia powódce w 2009 r. odszkodowania w kwocie po 45.000 zł.

W niniejszej sprawie powódka wiązała swoje roszczenia z tytułu zadośćuczynienia z faktem śmierci ojca powódki tj. A. K. (2) w dniu 11 marca 2008r. wskutek zdarzenia komunikacyjnego spowodowanego przez kierującego pojazdem objętym ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych na podstawie umowy zawartej ze stroną pozwaną.

Swoje roszczenie o zadośćuczynienie powódka wywodziła z naruszenia dobra osobistego w postaci więzi rodzinnej wskutek śmierci A. K. (2) w wypadku komunikacyjnym.

W przedmiotowej sprawie możliwe było dochodzenie przez powódkę, w oparciu o przepisy art. 448 kc w zw. z art. 24 § 1 kc, zadośćuczynienia za naruszenie jej dóbr osobistych w postaci więzi rodzinnej w związku ze śmiercią ojca w wypadku, do którego doszło 11 marca 2008r. , a zatem przed wejściem w życie ustawy nowelizującej Kodeks cywilny z 30 maja 2008 roku o zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2008 roku, Nr 116, poz. 731), która wprowadziła przepis art. 446 § 4 kc.

Z ugruntowanego już w tym zakresie stanowiska sądów powszechnych i Sądu Najwyższego wynika, że jeżeli śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem wejścia w życie powyższego przepisu, czyli przed 03 sierpnia 2008 roku, to najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje, na podstawie art. 448 kc w zw. z art. 24 § 1 kc, zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę za naruszenie dobra osobistego w postaci szczególnej więzi rodzinnej (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 14 stycznia 2010 roku, w sprawie IV CSK 307/09, Sąd Najwyższy w uchwale z 22 października 2010 roku, w sprawie III CZP 76/10, Sąd Najwyższy w wyroku z 11 maja 2011 roku, w sprawie I CSK 621/10, Sąd Najwyższy w wyroku z 25 maja 2011 roku, w sprawie II CSK 537/10, Sąd Najwyższy w uchwale z 13 lipca 2011 roku, w sprawie III CZP 32/11, Sąd Najwyższy w wyroku z 15 marca 2012 roku, w sprawie I CSK 314/11, Sąd Najwyższy w wyroku z 11 lipca 2012 roku, w sprawie II CSK 677/11, Sąd Najwyższy w wyroku z 26 lipca 2012 roku, w sprawie I PK 18/12, Sąd Najwyższy w uchwale z 07 listopada 2012 roku, w sprawie III CZP 67/12, Sąd Najwyższy w uchwale z 12 grudnia 2013 roku, w sprawie III CZP 74/13 oraz Sąd Najwyższy w postanowieniu z 27 czerwca 2014 roku, w sprawie III CZP 2/14).

Ze wskazanych orzeczeń jasno wynika jednolity pogląd, że spowodowanie śmierci osoby bliskiej przed dniem wejścia w życie ustawy z 30 maja 2008 roku o zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2008 roku, Nr 116, poz. 731) mogło stanowić naruszenie dóbr osobistych najbliższych członków rodziny zmarłej i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 kc. Podkreślić należy, że dobra osobiste zostały skatalogowane w art. 23 kc, przy czym katalog ten ma charakter otwarty w związku z czym ochronie prawnej mogą podlegać dobra osobiste w tym przepisie niewymienione. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 14 stycznia 2010 roku, w sprawie IV CSK 307/09, wyraził pogląd, że „rodzina jako związek najbliższych osób, które łączy szczególna więź wynikająca najczęściej z pokrewieństwa i zawarcia małżeństwa, podlega ochronie prawa. Dotyczy to odpowiednio ochrony prawa do życia rodzinnego obejmującego istnienie różnego rodzaju więzi rodzinnych. Dobro rodziny jest wszakże nie tylko wartością powszechnie akceptowaną społecznie, ale także uznaną za dobro podlegające ochronie konstytucyjnej. Artykuł 71 Konstytucji stanowi, że Państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej ma obowiązek uwzględniania dobra rodziny. Wiąż rodzinna odgrywa doniosłą rolę, zapewniając członkom rodziny m.in. poczucie stabilności, wzajemne wsparcie obejmujące sferę materialną i niematerialną. Należy zatem przyjąć, że prawo do życia rodzinnego, utrzymania tego rodzaju więzi stanowi dobro osobiste członków rodziny i podlega ochronie na podstawie art. 23 i

24 kc. W konkretnym stanie faktycznym spowodowanie śmierci osoby bliskiej może zatem stanowić naruszenie dóbr osobistych członków jej rodziny i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 kc”.

Nie ulega natomiast wątpliwości, że powódka jako osoba dochodząca zadośćuczynienia za zerwanie więzi rodzinnej wskutek śmierci ojca jest poszkodowaną w sposób bezpośredni, w związku z czym dochodzi kompensacji własnej krzywdy, doznanej przez naruszenie jej własnego dobra osobistego w postaci niespodziewanego i nagłego zerwania więzi rodzinnych z osobą najbliższą.

Okolicznością bezsporną w przedmiotowej sprawie było, że ojciec powódki A. K. (2) w dniu 11 marca 2008r.. zginął w wypadku komunikacyjnym.

Zgodnie z art. 822 § 1 kc przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zakład ubezpieczeń zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, względem których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo osoba, na rzecz której została zawarta umowa ubezpieczenia.

Wobec powyższego strona pozwana ponosi, zdaniem Sądu, odpowiedzialność wobec powódki również w oparciu o przepisy art. 448 kc w zw. z art. 24 § 1 kc w zakresie zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę związaną z utratą bliskiej osoby i zerwaniem więzi rodzinnej.

Zadośćuczynienie jest szczególną formą naprawienia niemajątkowej szkody na osobie (krzywdy) stanowiącej rodzaj rekompensaty pieniężnej za doznane przez osobę pokrzywdzoną czynem niedozwolonym cierpienia fizyczne lub psychiczne i powinno ułatwić przezwycięzenie przez nią ujemnych przeżyć psychicznych. Pomimo tego, że przepisy prawa nie określają szczegółowo kryteriów jakimi należy kierować się przy ustalaniu wysokości należnego świadczenia z tytułu zadośćuczynienia, to jednak w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego, jak i doktrynie prawa zostały wypracowane pomocne wskazówki pozwalające na dokonanie odpowiednich ustaleń. Biorąc pod uwagę niewymierny charakter szkody niemajątkowej, zadośćuczynienie stanowi swoiste wynagrodzenie osobie poszkodowanej przeżytych cierpień psychicznych i fizycznych, przy czym wysokość takiego świadczenia powinna stanowić ekonomicznie odczuwalną wartość jednakże nie nadmierną w stosunku do rozmiaru doznanej krzywdy (wyrok Sądu Najwyższego z 09 lutego 2000 roku, w sprawie III CKN 582/98).

W przypadku wyrządzenia krzywdy wskutek naruszenia dóbr osobistych wysokość odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia powinna być ustalona przy uwzględnieniu rodzaju dobra, które zostało naruszone oraz charakter, stopień nasilenia i czas trwania doznawania, przez osobę, której dobro zostało naruszone, a także ujemnych przeżyć psychicznych takiej osoby. Istotne znaczenie ma również stopień winy osoby naruszającej dobra osobiste oraz cel, które zamierzała osiągnąć podejmując działania wyrządzające krzywdę (wyrok Sądu Najwyższego z 11 kwietnia 2006 roku, w sprawie I CSK 159/05).

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozostawia wątpliwości, że śmierć A. K. (2) spowodowała naruszenie dobra osobistego powódki w postaci prawa do życia w rodzinie i utrzymania tego rodzaju więzi rodzinnych.

Jak mowa była o tym wcześniej spowodowanie śmierci osoby najbliższej, jaką jest ojciec, stanowi naruszenie dobra osobistego dzieci w postaci prawa do życia w pełnej rodzinie. W powszechnym odczuciu strata ojca stanowi okoliczność dotyczącą sfery psychicznej w sposób najdotkliwszych z możliwych. Można z pewnością powiedzieć, że ojciec powódki był ważną osobą w jej życiu. Śmierć ojca była dla niej ogromną tragedią i szokiem. Wspomnienia ojca powodują ból i cierpienie. Więzy rodzinne łączące powódkę z ojcem były bardzo bliskie i znajdowały swój wyraz w wielowymiarowych kontaktach. Od śmierci ojca powódkę ominęły wszelkie wydarzenia takie jak radość ze spędzania wspólnie czasu, możliwość cieszenia się z sukcesów zawodowych i osobistych ojca czy też jej własnych osiągnięć edukacyjnych. Została pozbawiona poczucia bliskości, miłości, przywiązania ze strony ojca. Utraciła możliwość wsparcia i czerpania z wiedzy ojca. Naruszenie takiego dobra osobistego stanowi dalece większą dolegliwość psychiczną dla członka rodziny, niż w przypadku innych dóbr osobistych. Dlatego doznana w tym przypadku szkoda jest bardziej godna ochrony z uwagi na naruszenie dobra wysokiej rangi i w najwyższym stopniu. Utrata osoby bliskiej ma zawsze charakter nieodwracalny.

Jak wynikało z ustalonego stanu faktycznego sprawy, okres po śmierci ojca poza naturalną traumą był także trudnym okresem albowiem rówieśnicy w szkole drwili z niej i wyśmiewali mówiąc do niej dotkliwie np. „ Ty sieroto”. Między innymi z tego powodu korzystała przez ok. roku z pomocy psychologa szkolnego , uczęszczając 2-3 razy w tygodniu na spotkania.

Biorąc to wszystko pod uwagę Sąd Okręgowy, na podstawie art. 448 w związku z art. 24 § 1 kc, uznał, że kwota 55.000 złotych na rzecz powódki M. K. jest adekwatna i będzie przedstawiać odczuwalną wartość ekonomiczną, a ponadto utrzymana jest w granicach odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 04 lutego 2008 roku w sprawie III KK 349/07). Nie można zapomnieć, że pozwany w ramach zawartej ugody wypłacił powódce kwotę 45 tys. złotych tytułem odszkodowania. (niesporne). A zatem razem z zasądzoną przez Sąd kwotą 55 tys. złotych stanowi to kwotę 100.000,00 złotych. Choć wypłata ww. odszkodowania nastąpiła z innego tytułu prawnego, aniżeli roszczenie powódki dochodzone w tej sprawie o czym Sąd wspomniał we wcześniejszej części uzasadnienia to Sąd tylko pomocniczo i dodatkowo uwzględnił tę okoliczność faktyczną na potrzeby ustalenia rozmiaru odpowiedniego zadośćuczynienia w tejże sprawie.

Zasądzona w wyroku na rzecz powódki kwota w przypadku powódki stanowi blisko trzynastokrotność przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, które według danych Głównego Urzędu Statystycznego w styczniu 2016 roku wyniosło 4.101,36 zł (Obwieszczenie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z 16 lutego 2016 roku w sprawie przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w styczniu 2016 roku – Dz. Urz. GUS.2016.7), co uzasadnia stwierdzenie, że jest to kwota ekonomicznie odczuwalna dla powódki, a w konsekwencji daje podstawę do oddalenia powództwa w pozostałym zakresie .

Nie ulega wątpliwości, że krzywdę doznaną w wyniku śmierci osoby bliskiej bardzo trudno ocenić i wyrazić w formie pieniężnej. Każdy przypadek należy traktować indywidualnie z uwzględnieniem wszystkich okoliczności sprawy, przy czym ocena ta powinna opierać się na kryteriach obiektywnych, a nie na wyłącznie subiektywnych odczuciach pokrzywdzonego.

W świetle powyższych okoliczności stwierdzić należy, iż stan psychiczny powódki nie wykraczał poza normalne następstwa doznanych przez nią negatywnych przeżyć. Żądana w pozwie kwota 100.000 zł była wygórowana. W ocenie Sądu Okręgowego dla wysokości zadośćuczynienia ma jednak znaczenie wpływ czasu, jaki nastąpił od daty wypadku.

Rację miał w tym zakresie pozwany, który podkreślał już w swoim stanowisku procesowym zawartym w odpowiedzi na pozew, że kompensacyjny charakter zadośćuczynienia nakazuje uwzględniać złagodzenie skutków zdarzenia wywołującego szkodę w kontekście odległości czasowej pomiędzy wypadkiem a datą orzekania o zadośćuczynieniu. Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że powódce śmierć ojca nie przeszkodziła w edukacji . Ponadto brak jest dowodu na to z powodu śmierci ojca zaniedbuje naukę czy obowiązki domowe i są z nią kłopoty wychowawcze. Brak jest również dowodu na to, że śmierć ojca odbiła się negatywnie na jej stosunku do najbliższych czy rówieśników.

Jak mowa była o tym wcześniej funkcją zadośćuczynienia jest kompensowanie szkody niematerialnej rozumianej jako krzywdy i nie można z tej instytucji tworzyć mechanizmu swoistej polisy ubezpieczeniowej wymuszającej na ubezpieczycielu każdej żądanej kwoty zadośćuczynienia. O wysokości zasądzonego powódce zadośćuczynienia zadecydowały ww. funktry , w związku z czym dalej idące żądanie podlegało oddaleniu w pkt. 2 wyroku.

Z tych powodów Sąd orzekł jak w pkt. 1 i 2 wyroku.

Odnośnie odsetek Sąd orzekł w oparciu o przepis art. 481 § 1 i § 2 kc zasądzając je od dnia następnego po decyzji pozwanego z 10.09.2015r. dotyczącej odmowy wypłaty zadośćuczynienia żądanego przez powódkę, tj. od 11.09.2015r. do dnia zapłaty.

Orzeczenie Sądu przyznające zadośćuczynienie ma charakter rozstrzygnięcia deklaratoryjnego, a nie konstytutywnego. Zobowiązane do zapłaty zadośćuczynienia ma charakter zobowiązania bezterminowego, toteż przekształcenie go w zobowiązanie terminowe może nastąpić w wyniku wezwania wierzyciela (pokrzywdzonego)

skierowanego wobec dłużnika do spełnienia świadczenia (art. 455 k.c., wyrok z dnia 22 lutego 2007 r. Sąd Najwyższy I CSK 433/2006).

Tym samym takie rozstrzygnięcie o odsetkach ustawowych uzasadnione jest faktem, iż pozwany decyzją z dnia 10.09.2015 r. nie uznał roszczenia na rzecz powódki, a tym samym pozostaje w opóźnieniu w zakresie pozostałej części zgłoszonej kwoty od dnia następnego czyli od 11.09.2015r. W ocenie Sądu spór stron w tej sprawie co do zasady odpowiedzialności pozwanego ubezpieczyciela dotyczył wyłącznie sfery prawa nie wymagającej angażowania czasochłonnego procesu likwidacji szkody wywołanej zdarzeniem objętym ochroną ubezpieczeniową. Skoro pozwany zdecydował się odmówić wypłaty należnego powódce zadośćuczynienia musi ponosić konsekwencje tego stanu rzeczy. W tej sytuacji, w ocenie Sądu, zasądzenie odsetek ustawowych od daty późniejszej niż przyjęta przez Sąd w wyroku naruszałoby słuszny interes powódki i prowadziło do promowania zachowań polegających na zwłoce w spełnieniu usprawiedliwionego świadczenia.

Rozstrzygnięcie Sądu w przedmiocie kosztów procesu zapadło na podstawie art. 100 k.p.c. w związku z art. 108§1 k.p.c.

W niniejszej sprawie zaszyły okoliczności uzasadniająco dokonanie stosunkowego rozdzielenia kosztów procesowych stron. Roszczenie powódki zostało uwzględnione w stosunku do zgłoszonego żądania w 55 %, natomiast strona pozwana utrzymała się ze swoimi żądaniami w 45 %. Koszty powódki to: 3.617 zł tytułem kosztów zastępstwa jej pełnomocnika, 5.000 złotych tytułem opłaty od pozwu. Razem poniesione przez powódkę koszty w tym procesie to kwota 8.617 zł.

Natomiast koszty procesu poniesione przez pozwaną to kwota 3.617 zł tytułem kosztów zastępstwa prawnego. Razem koszty obu stron procesu stanowiła kwota 12.234 zł. Skoro powódka powinna pokryć koszty procesu w kwocie 5506 zł (45% z 12.234 zł), a poniosła 8.617 zł to pozwana winna zwrócić jej kwotę 3.111 złotych w tym mieszczą się koszty zastępstwa procesowego (8617 zł -5506 zł=3.111 zł). Wysokość tego wynagrodzenia Sąd ustalił na podstawie § 21 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2015.1800) i §2 ust. 1 – 2 w zw. z § 6 pkt. 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu. (pkt. 3 wyroku)

Z tych powodów orzeczono jak w wyroku.

/-/ Hanna Flisikowska